ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀԱՅ ԳՐԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ, ՆՐԱ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ ԵՎ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈԴՈՒԼ	ՀԱՅ ԳՐԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1709B4/22
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	4-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	• «Հայ գրաքննադատության պատմություն» դասընթացի նպատակն է սովորողին ծանոթացնել հայ գրական-քննադատական մտքի անցած ճանապարհին, ձեռք բերած նվաճումներին, առնչություններին ազդեցություններին, գրաքննա-դատական մտքի կարկառուն ներկայացուցիչների տեսություններին, համաշխարհային գրքաննադա-տության հետ ունեցած աղերսներին, գրական երկը գնահատելու օրինաչափություններին:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	• ԳԻՏԵՆԱ հայ գրաքննադատական մտքի ծագման, սկզբնավորման ¨ զարգացման ընթացքը, օրինաչափություններն ու առանձնա-հատկությունները, գրական քննադատության բնագավառի նշանավոր դեմքերին, նրանց տեսություններն ու հայացքները, համաշխար-հային գրաքննա-դատական մտածողության հետ ունեցած կապերն ու առնչությունները: • ԿԱՐՈՂԱՆԱ գործնականում կիրառել տեսական գիտելիքները, օբյեկտիվ գնահատա-կան տալ գրական երկին, արժ¨որել ստեղծագործության դրական կողմերը, անաչառ քննադատության ենթարկել թերու-թյուններն ու բացթողումները, ճշգրտորեն բնորոշել երկի ¨ նրա հեղինակի տեղն ու դերը գրականության զարգացման ընթացքի վրա: ՏԻՐԱՊԵՏԻ սեփական տեսակետն արտա-հայտելու, ինքնուրույն դատողություններ անելու, գրական երկի վերլուծությանը ստեղծագործաբար մոտենալու, անձնական կարծիքը պաշտպանելու, հետազոտական աշխատանքներ նախաձեռնելու կարողություն-ներին:
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ	▪ ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ -4 ▪ ԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԺԱՄ –30 ▪ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ -15 ▪ ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ –15 ▪ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ – 3
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Նախնական գիտելիքներ գրաքննադատական մտքի վերաբերյալ՝ քաղված հանրակրթական դպրոցի ուսումնական դասընթացից և բակալավրիատի I, II, III կուրսերում սովորած գիտելիքներից:
ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ	Դասախոսություն, զրույց, բանավեճ, համադրում-հակադրում, համեմատություն, զննականություն, ինքնուրույն աշխատանք,

ՄԵԹՈԴՆԵՐ	վիճահարույց իրավիճակ, ԽԻԿ համակարգ:
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	• Առարկան, մեթոդը, պարբերացման սկզբունքները: • Գրական քննադատությունը 5-րդ դարում: • Գրական երկի նպատակի ու դաստիարակչական դերի ըմբռնման հարցերը ըստ Ղ. Փարպեցու, Հովհան Մանդակունու հայացքների: • Գրական երկի մեթոդի, ոճի, կառուցվածքի խնդիրները 5-րդ դարի մատենագրության մեջ: • Մովսես Խորենացու գրականագիտական ու քննադատական հայացքները: • Գրականագիտության պատմության տարրերը 5-րդ դարի պատմիչների գործերում: • Գրական քննադատությունը 10-14_րդ դարերում: • Գրական միտքը 15-17-րդ դարերի Հայաստանում: • Սայաթ-Նովա. Նրա եվ ժամանակի հարաբերությունը: Գրողի ժողովրդականության ձեվավորումը: • 1Գրական քննադատությունը 19-րդ դարի 40-60- թթ.: Գրականության նոր ուղղության խնդիրը /Մ. Թաղիադյան/: • Խաչատուր Աբովյանի գրաքննադատական հայացքները: • Ստեփան Ոսկանյանի քննադատական հայացքները: • Միքայել Նալբանդյանը գրական քննադատ: • Միքայել Նալբանդյանի գրականագիտական հայացքները: • Գրական քննադատությունը 19-րդ դարի 1850-1860-ական թվականներին: • «Հյուսիսափայլ»-ի գրական քննադատությունը: Ստեփանոս Նազարյան: 17. Գրական քննադատությունը 19-րդ դարի 70-80-ական թվականներին /Ակնարկային/: • Քննադատությունը ժամանակի պարբերական մամուլում /1880-ական թթ./ : • Գրական քննադատությունը <<Մշակ>> -ի /1887/ էջերում: • 1880-ական թթ. մամուլի քննադատական ակնարկների բնույթը (<<արեվելք>>-ի, <<արձագանք>>-ի, <<մասիս>>-ի քննադատական ակնարկների բնույթը): • Ազգային գրականության ինքնության հարցերը <<Փունջ>>, <<Գործ>> պարբերականներում: • «Մեղու Հայաստանի»-ի քննադատությունը: • Րաֆֆին քննադատ: • Ղազարոս Աղայանը գրական քննադատ: • Հակոբ Պարոնյանը քննադատ: • Արևմտահայ ութսունականների սերունդը եվ իր գրական քննադատությունը: • Լևոն Բաշալյանը քննադատ: • Տիգրան Կամսարականը քննադատ: • Արփիար Արփիարյանը գրական քննադատ: • XX Դարի սկզբի գրական շարժումը Արտաշես Հարությունյանի գնահատմամբ: • Գրիգոր Զոհրապի քննադատական հայացքները: • Քննադատությունը 19-րդ դարի 90-ական թվականներին: • Մինաս Բերբերյանը գրական քննադատ: • <<Մուրճ>>-ի քննադատությունը: Ավետիս Արասխանյանի գրաքննադատական հայացքները: • Ալ. Շիրվանզադեն գրական քննադատ քննադատ: • Հովհաննես Թումանյանը քննադատ: • Վահան Նալբանդյանի գեղագիտական հայացքները: • Քննադատությունը <<Անահիտ>> հանդեսում: • Արշակ Չոպանյանը եվ գրական քննադատությունը:

- Ժամանակի գրական քննադատության դերը սփյուռքահայ գրականության զարգացման գործում:
- Շահան Շահնուրը սփյուռքի գրաքննադատական հայացքների գնահատմամբ
- Գարեգին Սրվանձտյանցի, Հովհաննես Թումանյանի, Կոմիտասի գործերի արժևորումները ըստ սփյուռքի գրաքննադատության:
- Արդի սփյուռքահայ գրական-քննադատական մտքի ուրվագծեր:
- Նիկոլ Աղբալյանը գրական քննադատ:
- Արսեն Տերտերյանը քննադատ:
- Հայ մարքսիստական քննադատությունը:
- Արտաշես Կարինյանը քննադատ:
- Ցոլակ Խանզադյանը քննադատ:
- Հարություն Սուրխաթյանը քննադատ:
- Հակոբ Օշականի գրաքննադատական հայացքները:
- Եղիշե Չարենցը 1930-ական թթ. գրական-հասարակական կյանքի հորձանուտում:
- Պ. Սևակը /Ղազարյան, 1924-1971/ և ժամանակի գրաքննադատությունը:
- Գրական քննադատությունը XX դարի 90-ական թվականներին:
- ժամանակակից գրականության հերոսի կերպավորման խնդիրները գրական քննադատության հոլովույթում:
- ժամանակակից քննադատության արձագանքները ընթացիկ գրականության հրապարակումների շուրջ:
- Տարեկան տեսությունները, գրական առանձին ժանրերի տիպաբանական քննությունը եվ հիմնախնդրային հոդվածները 20-րդ դարի 90-ական թթ.:
- Քննադատական դաշտի մեթոդական բազմազանությունը:
- Մանուկ Աբեղյանը քննադատ:
- Արսեն Տերտերյանը գրական քննադատ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ

- Սամարյան Լ. Գրական քննադատությունը 70-80-ական թվականներին, 1982թ.
- Սամարյան Լ.Ա., Հայ գրական քննադատությունը XIX դարի 70-80-ական թվականներին, Ե., Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1979:
- Թամրազյան Հ. - Հայ քննադատություն, գիրք առաջին, 1983թ.
- Թամրազյան Հ. - Հայ քննադատություն. Գիրք 3, XIX դար: Եր.: Սովետական գրող. - 1992
- Թամրազյան Հր., Հայ քննադատություն, Գրական մտքի ակունքները ¨ ձ¨ավորումը V դար, Ա գիրք, «Սովետական գրող» հրատարակչություն, Եր., 1983:
- Թամրազյան Հր., Հայ քննադատություն - VI - XV դար, Բ գիրք, «Սովետական գրող» հրատարակչություն, Եր. 1985:
- Հայ քննադատության պատմություն, Երկու հատորով, հ. 1, Հայկական ՍՍՀ ԳԱ, Ե., 1985թ., հ. 2, 1998թ.
- Մնացականյան Լ.Հ., XIX դարավերջի հայ ռեալիստական գրաքննադատության պատմությունից, Եր. 1974թ.
- Քալանթարյան Ժ.Ա., Հայ գրականագիտության պատմություն, Եր. համալսարանի հրատ., Եր. - 1986թ.
- Քալանթարյան Ժ.Ա.,Ուրվագծեր արդի հայ գրականության, Եր., <<Զանգակ-97>> հրատ., 2006:
- Աղաբեկյան Կիմ, Հակոբ Օշական, Ստեղծագործական աշխարհի արահետներում, Երևանի համալս. հրատ., Եր 2006:
- Գասպարյան Դ., Եղիշե Չարենցը և 1920-ական թթ. սովետահայ պոեզիան, ՀՍՍՀ ԳԱ, Եր., 1983:

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ	• Հայ գրական-քննադատության քրեստոմատիա, 1981: • Հայ քննադատության պատմություն, Երկու հատորով, հ. 2, ՀՀ ԳԱԱ, Ե., 1998: • Հայ նոր գրականության պատմություն, հ. 5, /«Ներածություն» բաժինները/ • Մնացականյան Լ. Ար¨մտահայ քննադատության պատմությունից, 1982: • Սարինյան Ս. Քննադատությունը ¨ գեղարվեստական զարգացումը, Եր., Հայաստան հրատ., 1973: • Սարինյան Ս., Հայոց գրականության երկու դարը, Եր., «Սովետական գրող», 1988: • Քալանթարյան Ժ.Ա., Հայ գրականության պատմություն, Եր. համալսարանի հրատ., Եր ., 1986: • Արիստակեսյան Ա. Վ., Պարույր Սևակ, ՀՍՍՀ ԳԱ, Եր. 1974: • Քալանթարյան Ժ. Գրական քննադատության տեսության ¨ պատմության հարցեր., Եր. 1980: • Գաբրիելյան Վազգեն, Սփյուռքահայ գրականություն, ԵՊՀ հրատ., Եր.- 2008 Գասպարյան Դ., Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն, Եր. 2009:
ՍՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ	Ü²Ê²ï°ëï²Ï ¾ 1 ԸՆԹԱՑԻԿ ՍՏ ՈՒԳՈՒՄ, ԱՄՓՈՓԻՉ ԲԱՆԱՎՈՐ ՍՏ ՈՒԳՈՒՄ ՝ 100 ØÆ²ìàð ²è²ì°È²¶àôÚÜ ²ðÄ°øàì /հ ար ց ատո մ ս ո ւ մ 3հ ար ց ՝ 40,30,30, կ շ ի ռ ն ե ր ո վ / ØÆ²ìàðÜ°ðÆ ø²ÚÈÀ` 5:
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ	1.Բաղադրիչ 1 10 % /հաճախումներ/ 2.Բաղադրիչ 2 30% /ընթացիկ ստուգում 1-ին/ 4. Բաղադրիչ 4 50% /ամփոփիչ ստուգում/ 5. Բաղադրիչ 5 10% /ընթացիկ ակտիվություն/
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ	(see table below)

Գնահատման թվային միավորը	Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

\

Ուսանողի ծանրաբեռնվածության աշխատաժամանակը   կրեդիտ/կրեդիտ ժամ-4/120

Հ/Հ	Թ ե մ ա	Լսարանային ժամեր					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատաժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատաժամանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	Լաբորատոր	Սեմինար	Ուս. պրակտիկա		
I.	Առարկան, մեթոդը, պարբերացման սկզբունքները: Գրական քննադատությունը 5-րդ դարում: Գրական երկի նպատակի ու դաստիարակչական դերի ըմբռնման հարցերը ըստ Ղ. Փարպեցու /5-րդ դար/, Հովհան Մանդակունու հայացքների:	2					5	7
II.	Գրական երկի մեթոդի, ոճի, կառուցվածքի խնդիրները 5-րդ դարի մատենագրության մեջ: Մովսես Խորենացու գրականագիտական ու քննադատական հայացքները:	2					5	7
III.	Գրական միտքը 15-18-րդ դարերի Հայաստանում: - - - - - - - Սայաթ-Նովա /Հարություն Սայադյան/: Նրա և ժամանակի հարաբերությունը: Գրական քննադատությունը 19-րդ դարի 40-60թթ. Գրականության նոր ուղղության խնդիրը /Մ. Թաղիադյան/: - - - - - - - Խաչատուր Աբովյանի գրաքննադատական հայացքները:	3					4	7
IV.	Միքայել Նալբանդյանը գրական քննադատ: ------------------ Ստեփան Ոսկանյանի քննադատական հայացքները: Միքայել Նալբանդյանի գրականագիտական հայացքները: - - - - - - - Գրական քննադատությունը 19-րդ դարի 1850-1860-ական թվականներին:		3				4	7
V.	«Հյուսիսափայլ»-ի գրական քննադատությունը. Ստեփանոս Նազարյան: Գրական քննադատությունը 19-րդ դարի 70-80-ական թվականներին		2				5	7

	/Ակնարկային/: Քննադատությունը ժամանակի պարբերական մամուլում /1880-ական թթ./							
VI	1880-ական թթ. մամուլի քննադատական ակնարկների բնույթը: «Մեղու Հայաստանի»-ի քննադատությունը: Եղիշե Գեղամյան- Հայկունու քննադատությունը: Ստ. Մանդինյանի և Միքայել Պատկանյանի գրաքննադատական հայացքները: - - - - - - - - Րաֆֆին քննադատ:		2				5	7
VII	Ղազարոս Աղայանը գրական քննադատ: - - - - - - - - - Հակոբ Պարոնյանը քննադատ: Արևմտահայ ութսունականների սերունդը եվ իր գրական քննադատությունը: - - - - - - - - Լևոն Բաշալյանը քննադատ:		2				5	7
VIII	Տիգրան Կամսարականը քննադատ: - - - - - - - Արփիար Արփիարյանը գրական քննադատ: XX դարի սկզբի գրական շարժումը Արտաշես Հարությունյանի գնահատմամբ: - - -- - - - - Գրիգոր Զոհրապի քննադատական հայացքները:		2				5	7
IX	Քննադատությունը 19-րդ դարի 90-ական թվականներին: Վրթանես Փափազյանը գրական քննադատ: Լեոյի /Առաքել Բաբախանյան/ գրաքննադատական հայացքները: Մանուկ Աբեղյանը գրական քննադատ: Մինաս Բերբերյանը գրական	2					5	7

	քննադատ/ակնարկային/: - - - - - - <<Մուրճ>>-ի քննադատությունը: Ավետիս Արասխանյանի գրաքննադատական հայացքները:							
X	Ալ. Շիրվանզադեն գրական քննադատ քննադատ: - - -- - - - Հովհաննես Թումանյանը քննադատ: Վահան Նալբանդյանի գեղագիտական հայացքները: - - -- - - - - - Քննադատությունը <<Անահիտ>> հանդեսում:		2				5	7
XI	Արշակ Չոպանյանը եվ գրական քննադատությունը: - - - - - - - - - Ժամանակի գրական քննադատության դերը սփյուռքահայ գրականության զարգացման գործում: Շահան Շահնուրը սփյուռքի գրաքննադատական մտքի գնահատմամբ: Գարեգին Սրվանձտյանցի, Հովհաննես Թումանյանի, Կոմիտասի գործերի արժնորումները ըստ սփյուռքի գրաքննադատության: Արդի սփյուռքահայ գրական-քննադատական մտքի ուրվագծեր: Նիկոլ Աղբալյանը գրական քննադատ: - - - - - - - Արսեն Տերտերյանը քննադատ:	2					5	7
XII	Հայ մարքսիստական քննադատությունը: - - - - - - - - - Արտաշես Կարինյանը քննադատ: Ցոլակ Խանզադյանը քննադատ: - - - - - - - Հարություն Սուրխաթյանը քննադատ:		2				5	7
XIII	Հակոբ Օշականի (Քյուֆեճյան, գրաքննադատական հայացքները:		2				5	7

	- - - - - - - - Եղիշե Չարենցը 1930-ական թթ. գրական-հասարակական կյանքի հորձանուտում: Պ. Սևակը /Ղազարյան/ և ժամանակի գրաքննադատությունը: - - - - - - - - - - - Գրական քննադատությունը XX դարի 90-ական թվականներին:							
XIV	ժամանակակից գրականության հերոսի կերպավորման խնդիրները գրական քննադատության հոլովույթում: ժամանակակից քննադատության արձագանքները ընթացիկ գրականության հրապարակումների շուրջ:	2					5	7
XV	Տարեկան տեսությունները, գրական առանձին ժանրերի տիպաբանական քննությունը եվ հիմնախնդրային հոդվածները 20-րդ դարի 90-ական թթ.: Քննադատական դաշտի մեթոդական բազմազանությունը, որակական նոր հատկանիշները:	2					5	7
Ընթացիկ ստուգում 1								5
Ամփոփիչ ստուգում								10
Ընդամենը								120